

Ilustrație de Maria Constantinescu.

POVEȘTI PENTRU DREPTURILE MELE

Ghid pedagogic

Proiect implementat cu sprijinul
Ambasadei Franței în România
Institutului Francez din România

CUPRINS

Introducere	1
Drepturile copilului prin literatura pentru copii/Jonathan Todres	2
Ateliere de lectură care respectă copiii/Nadine Brun-Cosme	8
Evenimente de lectură accesibile tuturor/Ruxandra Mateescu	12
Cum structurăm un atelier de lectură pentru cei mici	20
Cum citim <i>împreună</i> cu cei mici	22
Întrebări mari pentru copii mici	24
Sugestii de activități de lectură creative	25
Sugestii de instrumente online interactive	32
Minibiblioteca <i>Povești pentru drepturile mele</i>	33

INTRODUCERE

CE ESTE POVEȘTI PENTRU DREPTURILE MELE?

Povești pentru drepturile mele este o serie de ateliere pentru a promova folosirea cărților ilustrate în educația despre drepturile copilului.

Atelierele au fost ținute de:

Jonathan Todres, profesor universitar în drept și specialist în drepturile copilului și literatura pentru copii

Nadine Brun-Cosme, scriitoare de literatură pentru copii

Ruxandra Mateescu, fondatoare a asociației Supereroi printre noi

De asemenea, proiectul propune o minibibliotecă de cărți ilustrate prin care se pot aborda drepturile copilului.

CE VEȚI GĂSI ÎN ACEST GHID?

1/ O sinteză a atelierelor ținute în cadrul proiectului.

2/ Lista cărților din minibibliotecă, însoțite de drepturile copilului relevante pentru fiecare.

3/ Sugestii de activități de pre-lectură, de activități de dezvoltare a comprehensiunii și de activități creative, pe baza a șapte cărți din bibliografie.

DREPTURILE COPILULUI PRIN LITERATURA PENTRU COPII

Jonathan Todres

Jonathan Todres este profesor universitar la Georgia State University College of Law și scrie despre probleme legate de drepturile și bunăstarea copiilor. În cercetarea lui, se concentrează în special pe punerea în aplicare a drepturilor copilului și drepturile omului în literatura pentru copii. Unul dintre cele mai dragi proiecte ale sale este chiar o carte despre drepturile omului în literatura pentru copii: "Human Rights in Children's Literature: Imagination and the Narrative of Law" (Oxford University Press, 2016). În ateliere sale, Jonathan a prezentat o abordare care le permite copiilor să învețe despre drepturile lor în cel mai bun mod cu putință: prin povești.

COMUNITĂȚI CARE RESPECTĂ DREPTURILE COPILULUI

Pentru a construi împreună comunități care respectă drepturile copilului, trebuie să luăm în considerație două aspecte la fel de importante:

Drepturile copilului trebuie cunoscute și respectate în tot ceea ce facem.

Conform articolului 42 din Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, toată lumea trebuie să cunoască aceste drepturi. Dacă nu își cunosc drepturile, copiii nu realizează că tratamentul dăunător la care sunt supuși reprezintă o încălcare a acestora și nu știu că există soluții. De asemenea, copiii sunt mai puțin conștienți de momentul în care propriile lor acțiuni încalcă drepturile altora. În mod similar, dacă nu cunosc drepturilor copiilor, adulții nu vor ști clar când acțiunile lor le încalcă sau, alternativ, ce măsuri pot lua pentru a-i ajuta pe copii să își realizeze drepturile.

01

Trebuie să mergem în întâmpinarea copilului acolo unde se află el.

În conceperea și implementarea programelor de educație privind drepturile copilului, ar trebui să vedem unde copiii își petrec deja timpul și să știm ce le captează deja interesul și atenția. Interesele copiilor trebuie să ghideze unde și cum construim programele de educație pentru drepturile copilului. În acest sens, literatura pentru copii oferă poate unul din cele mai bune exemple.

02

DREPTURILE COPILULUI PRIN LITERATURA PENTRU COPII

Jonathan Todres

DREPTURILE OMULUI ÎN LITERATURA PENTRU COPII

Proiect interdisciplinar:

Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturilor Copilului este cel mai cunoscut și cel mai ratificat tratat despre drepturile omului din istorie.

Această versiune pentru copii este disponibilă online [aici](#).

DREPTURILE COPILULUI PRIN LITERATURA PENTRU COPII

Jonathan Todres

02

Educația pentru drepturile omului

Dovezile arată covârșitor că copiii care învață despre drepturile lor și le cunosc din experiență devin buni cetățeni. Ei dobândesc cunoștințe nu numai despre drepturile lor fundamentale, ci și despre responsabilitățile sociale corespunzătoare. Dezvoltă atitudini și valori care sunt necesare pentru promovarea și protejarea drepturilor celorlalți și dobândesc comportamente necesare pentru a participa eficient într-o societate democratică.

Howe și Covell

Învățarea pe de rost a conceptelor privind drepturile este în mare măsură ineficientă. O educație eficientă în domeniul drepturilor omului cuprinde:

Educația **despre** drepturile omului = predarea normelor privind drepturile omului

Educația **prin** drepturile omului = predarea și învățarea într-un mediu care respectă drepturile

Educația **pentru** drepturile omului = împuternicirea tinerilor de a-și exercita drepturile

DREPTURILE COPILULUI PRIN LITERATURA PENTRU COPII

Jonathan Todres

03

Teoria literaturii

Cultura drepturilor omului împărtășește funcțiile civice și etice cu legea drepturilor omului, dar în timp ce orientarea legii este verticală, ajungând de la organismele guvernamentale la indivizi, orientarea culturii drepturilor tinde să fie orizontală, artistul apelând ca ființă umană direct la semenii săi.

Galchinsky, "Framing a Rights Ethos"

Foarte puțini dintre noi ajung să studieze legea sau drepturile umane, însă milioane de copii citesc, iar noi toți avem o carte preferată a copilăriei, pe care nu o uităm niciodată. De aceea, deși multe școli nu au un program de educație în domeniul drepturilor omului, toate îi învață și îi încurajează pe elevi să citească: astfel, copiii pot intra în contact direct cu drepturile lor prin cărți pe care adoră să le citească.

Literatura pentru copii oferă o lume sigură și plină de imaginație în care copiii se pot confrunța și explora probleme serioase din lumea reală. Lectura în sine favorizează empatia. În plus, numeroase cărți abordează, în mod explicit sau implicit, teme legate de drepturile omului. De aceea, cărțile pentru copii pot fi un vehicul pentru procesarea și înțelegerea unor probleme complexe cu care copiii se vor confrunța sau se confruntă deja în viața lor.

DREPTURILE COPILULUI PRIN LITERATURA PENTRU COPII

Jonathan Todres

TEME IMPORTANTE LITERATURA PENTRU COPII

01 Drepturi & responsabilități

Drepturile și responsabilitățile merg împreună. Pentru că copiii înțeleg că fiecare dintre ei are aceleași drepturi și că fiecare dintre ei este la fel de valoros, ei înțeleg și că au responsabilitatea de a apăra aceste drepturi, în cazul în care ele sunt încălcate.

02 Drepturile sunt interconectate

Ca și în viața reală, în literatura pentru copii vedem cum realizarea unui drept, sau încălcarea lui, afectează realizarea sau încălcarea celorlalte drepturi: dreptul la servicii medicale influențează puternic, de pildă, dreptul la educație.

03 Mesaje bune & rele

Nu întotdeauna mesajele ce se desprind din literatura pentru copii sunt neapărat bune. Se întâmplă, de asemenea, ca bunele intenții să fie realizate îndoielnic. Însă orice carte poate oferi oportunități de a învăța despre drepturi, dacă antrenăm copiii să gândească critic. Într-o poveste în care stereotipurile de gen, de pildă, se află la tot pasul, putem ajuta copiii să le identifice ca atare.

04 Copiii ca parteneri

Copiii au capacitatea de a vedea discursuri despre drepturi umane în cărțile pe care le citesc. Ei au deja acest fel de conversații pentru simplu motiv că au o înțelegere a valorilor. Încă de la 4 ani, copiii încep, de pildă, să înțeleagă conceptul de dreptate.

DREPTURILE COPILULUI PRIN LITERATURA PENTRU COPII

Jonathan Todres

FRÂNTURI DE INSPIRAȚIE

Educația în domeniul drepturilor omului produce o serie de rezultate pozitive pentru copii, inclusiv un sentiment îmbunătățit al respectului de sine, o mai mare empatie și o reducere a bullying-ului și a comportamentelor dăunătoare în clasă. Iar copiii care învață despre drepturile omului demonstrează o mai bună înțelegere a legăturilor dintre drepturi și responsabilități.

Literatura oferă copiilor un spațiu sigur și plin de imaginație pentru a se confrunța cu probleme complexe. În aceste lumi imaginare, copiii învață despre ei înșiși și despre ceilalți, o parte importantă pentru a se dezvolta și a învăța să navigheze cu succes în lume. De aceea, ar trebui să înțelegem mai bine modul în care poveștile copiilor transmit valori sociale.

Educația privind drepturile copilului trebuie să fie pusă în aplicare cu scopul de a da putere de acțiune copiilor. Ori acest obiectiv nu poate fi atins decât dacă dreptul copiilor de a fi ascultați este respectat și dacă opiniile lor sunt luate în considerare în mod corespunzător.

ATELIERE DE LECTURĂ CARE RESPECTĂ COPIII

Nadine Brun-Cosme

Autoare a aproape o sută de cărți pentru copii, de formare psiholog și pedagog, **Nadine Brun-Cosme** împletește în cărțile sale teme legate de drepturile copilului, fiind interesată cu precădere de respectul pentru opiniile copiilor și de protecția împotriva violenței.

Nadine a primit numeroase premii în Franța, în Statele Unite și în Germania. În prezent, cărțile ei sunt traduse în unsprezece țări. Printre altele, este și creatoarea celor mai înduioșători și jucăuși lupi, Lupul cel Mare și Lupul cel Mic, pe care îi puteți descoperi în seria publicată de editura Portocala albastră.

În atelierul *Povești pentru drepturile mele*, Nadine a vorbit despre activități de lectură care respectă copiii - cum alegem cărțile pe care le propunem copiilor, care sunt principiile care ghidează activitățile cu copiii - și a oferit câteva exemple concrete.

CE CĂRȚI ALEGEM

Cărți care ne provoacă emoție, pentru că emoțiile sunt primul loc de întâlnire a copilului cu adultul.

Cărți care se adresează în același timp intelectului, oferindu-i copilului o soluție inteligentă, dar și afectivului și imaginației, lăsând copilul să își inventeze propriile soluții.

Cărți cu un vocabular simplu, dar nu simplist.
Cărți care pleacă de la senzații, pentru că ele oferă copilului oportunitatea de a se conecta mai ușor la poveste.

ATELIERE DE LECTURĂ CARE RESPECTĂ COPIII

Nadine Brun-Cosme

PRINCIPIILE UNUI ATELIER DE LECTURĂ

Ajută-mă să fac singur! (Maria Montessori)

Este obiectivul care trebuie să ghideze toate activitățile cu copiii. Adultul este alături de copil la momentul potrivit, îl ajută când este blocat, dar având grijă să îi dea senzația că a rezolvat problema singur.

Scopul activităților cu copiii este să îi facem să înțeleagă că știu deja să facă multe lucruri, dar că nu realizează încă acestea. Rolul adultului este de a-i ajuta să își exprime și organizeze gândurile, plecând deseori de la senzații și emoții.

Capacitatea de a se exprima și imaginația sunt vitale pentru copii. De aceea, majoritatea activităților trebuie să dea ocazia copilului să creeze.

În atelierelor de lectură, cartea citită este un declanșator, nu o finalitate. Plecând de la carte, copilul trebuie să aibă loc să creeze, să fie activ în întâlnirea cu povestea și cu ilustrațiile.

Toată lumea poate să creeze, inclusiv copiii. Important este să plecăm mereu de la emoții, de la senzații.

ATELIERE DE LECTURĂ CARE RESPECTĂ COPIII

Nadine Brun-Cosme

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI

Cu ochii închiși

01 Cereți copiilor să închidă ochii și spuneți-le că o să le atingeți obrazul cu ceva plăcut - poate fi o pană, de pildă. Rugați-i să vă spună tot ce le trece prin minte, plecând de la ceea ce simt - pot fi doar câteva cuvinte sau o frază.

Scrieți tot ceea ce vă spun, iar apoi începeți să citiți, amestecând frazele și invitându-i să asculte. Încet-încet, o poveste se poate înfiripa.

Ce crezi că se va întâmpla?

02 Începeți să citiți cartea și opriți-vă într-un moment cheie al poveștii, preferabil aproape de început. Întrebați copiii ce cred că se va întâmpla.

La fel ca la activitatea de sus, scrieți toate ideile lor.

De multe ori, copiii ajung să creeze cartea înainte de a fi citit-o - iar acesta este un moment foarte puternic, pentru că ea devine povestea LOR.

Pagina preferată

03 Rugați copiii să vă spună care este pagina lor preferată, care este locul din carte unde se simt bine sau care le provoacă o altă emoție - motivul poate să fie în text sau poate să fie într-un detaliu din ilustrație.

În plus, observând ilustrațiile, de cele mai multe ori copiii percep povestea și prin ochii ilustratorului, care completează textul cu propria sensibilitate și imaginație.

ATELIERE DE LECTURĂ CARE RESPECTĂ COPIII

Nadine Brun-Cosme

FRÂNTURI DE INSPIRAȚIE

În orice întâlnire, copiii trebuie să fie activi și acesta este și un mod de a-i respecta: a-i face să înțeleagă că, de fapt, ei știu deja să facă multe lucruri, dar nu știu că știu.

Important este să-i punem pe copii în situația de a imagina, de a avea un sac mare de povești pe care îl vom deschide prin senzații. Pentru că trebuie să pornim întotdeauna de la corp.

Adesea, un copil poate inventa povestea cărții, înainte ca lectura să ajungă la final. Și acesta este un moment magic. Pentru că atunci când descoperă sfârșitul cărții, copilul poate spune: "Ah, dar asta e povestea mea". Dintr-o dată, puterea este a lui, are puterea de a-și imagina. Poate crea.

Scrisul aparține tuturor. Baza respectului constă în a recunoaște că toată lumea, inclusiv copiii, pot crea.

EVENIMENTE DE LECTURĂ ACCESIBILE TUTUROR

Ruxandra Mateescu

Ruxandra Mateescu este fondatoarea asociației *Supereroi printre noi* - o comunitate a celor ce iubesc o persoană cu dizabilități.

Ruxandra și își propune să ofere persoanelor cu dizabilități motive și oportunități de a ieși din casă și militează pentru incluziune socială prin accesul la o viață culturală în mijlocul comunității.

La *Povești pentru drepturile mele*, Ruxandra a vorbit despre cum putem organiza evenimente de lectură cu glas tare, accesibile și copiilor cu dizabilități.

DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

=

DREPTURILE OMULUI

Accesul la cultură al persoanelor cu dizabilități este garantat prin lege:

Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului

Articolele 23, 28, 28 și 30.

Convenția pentru Drepturile persoanelor cu dizabilități

Articolul 30: Participarea la viața culturală, activități recreative, timp liber și sport.

Legea 448 în România

Articolele 15 - 19/Educație și articolul 21/Cultură

EVENTIMENTE DE LECTURĂ ACCESIBILE TUTUROR

Ruxandra Mateescu

POT ÎNȚELEGE PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI O POVEȘTE?

Copiii cu dizabilități diverse pot înțelege o poveste, dacă folosim anumite metode, astfel încât la ei să ajungă mesajul poveștii.

Aceste metode trebuie să țină seama și de diversele bariere care există între copil și poveste - ele pot fi cuvintele, dar și mediul ambiant, locul în care se desfășoară evenimentul de lectură.

Dacă înțelegem cum se poate manifesta dizabilitatea, putem și găsi soluții pentru a ajuta copiii să se simtă într-un spațiu sigur, primitiv. Putem, de asemenea, să adaptăm fiecare eveniment, fiecare lectură, în funcție de nevoile copiilor care participă.

CARACTERISTICI & POSIBILE MANIFESTĂRI ALE DIZABILITĂȚII

- 01 Imaginație și gândire simbolică limitată**
E posibil să nu înțeleagă conținutul simbolic sau abstract dintr-o poveste.
- 02 Repetarea automată a sunetelor/frazelor**
Mormăie, șoptește, strigă în mod repetat fraze/sunete/cuvinte în timpul lecturii. Își mișcă des sau în mod repetat întregul corp sau părți ale sale, se ridică.
- 03 Manipulări stereotipe ale obiectelor**
Are nevoie de obiectul preferat în permanență.
- 04 Dependent de o anumită rutină**
Refuză acțiuni/situații/medii/persoane ce nu fac parte din rutina sa zilnică.
- 05 Dificultate în a se adapta perioadelor de tranziție**
Până la intrarea în sală, imediat după terminarea evenimentului sau în pauze, pot deveni nerăbdători /tantrum.

EVENIMENTE DE LECTURĂ ACCESIBILE TUTUROR

Ruxandra Mateescu

06

Fixații/pasiuni extreme

Își poate manifesta interesul, brusc, față de un moment din poveste/ cuvânt/ ton al vocii/ilustrație considerat de către publicul general a fi neimportant. Își manifestă acest interes vocal și în mod repetat chiar și după ce scena respectivă s-a consumat.

07

Sensibilitate crescută/ scăzută la stimuli senzoriali

Tactil/ Auditiv/ Vizual (un anumit tip de lumină (culoare, neon, etc), Olfactiv (parfum, dezinfectant)
Simte nevoia acută de stimulare senzorială (atinge, tropăie, mormăie).

08

Repetarea automată a sunetelor/frazelor

Mormăie, șoptește, strigă în mod repetat fraze/sunete/cuvinte în timpul lecturii. Își mișcă des sau în mod repetat întregul corp su părți ale sale, se ridică.

EVENIMENTE DE LECTURĂ ACCESIBILE TUTUROR

Ruxandra Mateescu

CUM PREGĂTIM UN EVENIMENT ACCESIBIL?

În mod ideal, evenimentele de lectură trebuie să se adreseze atât copiilor tipici, cât și copiilor cu dizabilități. Un astfel de eveniment se poate pregăti relativ ușor, dacă avem în vedere câteva aspecte cu privire la nevoile copiilor cu dizabilități.

01

Înainte de eveniment

Faceți disponibil un formular de înscriere, în care îi rugați pe părinți să indice tipul de dizabilitate și nevoile copilului, astfel încât să știți cum să îi așteptați și ce trebuie să pregătiți pentru ei.

Pregătiți materiale de comunicare vizuale atât pentru părinți, cât și pentru copii, pe înțelesul lor. Distribuți-le în social media, dar și prin email, alături de alte materiale care le vor explica copiilor ce se va întâmpla la eveniment - reduceți astfel anxietatea pe care copiii o pot simți atunci când ies din rutina lor.

Vizual pentru părinți

Vizual pentru copii

Oferiți copiilor oportunitatea de a se acomoda cu spațiul înainte de a veni la eveniment. Le puteți trimite un video al spațiului, puteți organiza o *Zi a porților deschise* sau pur și simplu deschide evenimentul cu 10 - 15 minute mai devreme.

EVENIMENTE DE LECTURĂ ACCESIBILE TUTUROR

Ruxandra Mateescu

02

Cum adaptăm spațiul

Invitați părinții să asiste la evenimentul de lectură, alături de copiii lor. Ei sunt cei mai în măsură să asigure copiilor un spațiu de siguranță.

Încercați să pregătiți un spațiu primitiv, cu cât mai multe variante de ședea - scaune, puf-uri, perne - astfel încât să oferiți copiilor confortul fizic de care au nevoie.

Pregătiți un coș cu accesorii - obiecte cu rol de liniștire. Puteți pune în el diverse mingii anti-stress, pop-it-uri, plastilină, baloane umplute cu nisip kinetic, pernițe cu nisip, dar și alte accesorii la îndemâna oricui: ciucuri de perdea, mănuși de praf, benzi elastice etc

De asemenea, puneți la îndemână șervețele uscate și șervețele umede, iar în toalete, stepper-e, Pampers, colăcel reductor.

Benzile elastice pot fi folosite de copiii care simt nevoia să își miște picioarele.

EVENIMENTE DE LECTURĂ ACCESIBILE TUTUROR

Ruxandra Mateescu

03

În timpul
evenimentului

Când copiii sosesc, întrebați-i cum se simt. Dați-le timp să răspundă în ritmul lor, nu îi grăbiți.

Alegeți mai degrabă cărți ilustrate cu personaje umane, mai ales la început. Copiii înțeleg mai ușor mesajul unei povești cu puține elemente simbolice.

Citiți povestea rar, articulat, pe un ton ușor șoptit, astfel încât să captați și rețineți atenția. Alegeți cărți ilustrate - partea vizuală joacă un rol esențial în modul în care copii sunt captivați de poveste și o înțeleg. Mișcarea fixează informația - chiar și atunci când citiți, însoțiți cuvintele de mișcare: de exemplu, dacă cineva bate la ușă în poveste, puteți puncta momentul prin gest împreună cu copiii.

O poveste poate fi spusă în mai multe feluri: prin imagini, prin teatru cu umbre, cu ajutorul unor marionete simple, cu ajutorul muzicii. Dacă textul unui cârți este prea complex, simplificați-l și bazați-vă pe ilustrații pentru a povesti. Propuneți cărți fără cuvinte (*silent books*, precum *Călătoria*, de Aaron Becker), sau pur și simplu ignorați textul și descrieți imaginile.

Dacă timpul vă permite, repetați evenimentul de lectură a aceleiași cărți. Plecați întotdeauna de la simplu - atât la nivelul textului, cât și al descrierii ilustrațiilor - și adăugați detalii în lecturi succesive.

Realizați activități de tipul arts & crafts, pe baza lecturii. Faceți pauză între lectură și activități, iar în timpul unui atelier de lectură, nu propuneți mai mult de o activitate creativă.

EVENIMENTE DE LECTURĂ ACCESIBILE TUTUROR

Ruxandra Mateescu

04

Cum povestim o
imagine

Ilustrație de Patricia Polacco, *Mulțumesc, domnule profesor!*, editura Frontiera

De la simplu, la complex

Într-o primă etapă, descrieți imaginea ca pentru persoane nevăzătoare, începând din centru:

Aici e o fetiță, care stă pe un scaun, la o masă și se uită la o carte. Lângă ea, e o altă persoană care citește - urmărește cu degetul literele dintr-o carte.

La lecturi succesive, treceți la detalii:

Pe un raft, se află o plantă, iar în spatele plantei, pe perete, sunt lipite niște desene.

Descrieți, arătați, iar apoi cereți copiilor să arate.

Prima lectură a cărții se poate face doar prin imagini, apoi la lecturi succesive, putem adăuga text simplificat mai întâi, și apoi din ce în ce mai detaliat.

EVENTIMENTE DE LECTURĂ ACCESIBILE TUTUROR

Ruxandra Mateescu

FRÂNTURI DE INSPIRAȚIE

De câte ori organizați un eveniment de lectură accesibil, invitați direct și copiii cu nevoi speciale, nu doar părinții.

Noi credem în lectura pentru toată lumea. Credem în literație, credem că fiecare om poate fi apropiat de cărți și de povești, până la potențialul lui maxim.

Copiii nu sunt beneficiari, sunt viitori contributori la un mediu educațional și cultural. E important să îi facem parte, nu să le dăm și ei să primească, ci să fim la un loc, să facem împreună ca lucrurile să meargă.

Faptul că un copil cu dizabilități a ieșit din casă, că este acolo, la un eveniment, este deja enorm, este deja un succes. Ca părinte, să știu că cineva mi-a dat un motiv să ies din casă, că m-a așteptat, că ne-a luat în calcul - pe mine și pe copilul meu - e extraordinar. Pentru copil, a fost ceva diferit de rutina de zi cu zi a terapiei, și din start a fost un eveniment de succes.

CUM STRUCTURĂM

UN ATELIER DE LECTURĂ PENTRU CEI MICI

ÎNAINTE DE ATELIER

- 01** În mod ideal, atelierul de lectură durează între 30 și 45 de minute.
- 02** Chiar dacă cartea aleasă poate fi abordată cu cei mici din mai multe perspective, alegeți doar **un obiectiv** de învățare pe atelier.
- 03** În funcție de obiectivul ales, planificați maxim patru activități și estimați de cât timp veți avea nevoie pentru fiecare dintre ele.

Acest model este o adaptare a modelului 4MAT 4Learning și este compus din 4 pași:

START

Prin această activitate, copiii trebuie să găsească o motivație - de ce aș învăța/asculta/citi ce mi se propune?

În funcție de vârsta copiilor, puteți propune un joc, o mică activitate de arts & crafts, un mic experiment de gândire etc

DESCOPERĂ

A doua activitate este una de descoperire a conținutului, în cazul de față descoperirea cărții ilustrate, atât a ilustrațiilor, cât și a textului.

EXPLOREAZĂ

A treia activitate îi ajută pe copii să exploreze textul și ilustrațiile, să-și demonstreze înțelegerea, dar, la fel de important, să își spună părerea și să facă conexiuni cu viața lor.

E RÂNDUL TĂU

Ideal, activitatea finală este una creativă, dar prin care copiii pot demonstra că au reținut sau că și-au însușit cel puțin un aspect al mesajului/mesajelor cărții.

CUM STRUCTURĂM

UN ATELIER DE LECTURĂ PENTRU CEI MICI

UN MIC EXEMPLU

Ziua când au plecat creioanele colorate, de Drew Daywalt & Oliver Jeffers

Obiectiv: DC# 15 Dreptul la întâlniri publice, pașnice

Durată: 45 min.

START

10 min.

Arătați-le coperta finală și explicați-le pe scurt premisa poveștii: creioanele lui Duncan sunt revoltate și au hotărât să protesteze. Lupta a început!

Împărțiți copiii în echipă de doi. Fiecare echipă primește un creion colorat care poartă o pancartă. Împreună își imaginează de ce este revoltat creionul lor și scriu un slogan pe pancartă.

DESCOPERĂ

10 min.

Lectura cărții, cu o tonalitate diferită pentru fiecare creion.

În funcție de ritmul grupului, înainte de lectură, îi puteți invita să facă ipoteze despre motivele de nemulțumire ale creioanelor, observând ilustrațiile.

EXPLOREAZĂ

10 min.

Printr-o serie de întrebări deschise, discutați cu copiii câteva revendicări ale creioanelor și decizia lor de a protesta.

E RÂNDUL TĂU

15min.

Hai la protest!

Copiii aleg împreună o cauză la care țin și creează apoi pancarte de protest.

CUM CITIM

ÎMPREUNĂ CU CEI MICI

Activități de educație vizuală

Cartea ca obiect de artă și ilustrațiile joacă un rol esențial în dezvoltarea literației. Modelul de mai jos - **The Whole Book Approach** - prin care copiii sunt invitați să descrie și să analizeze imagini, înainte chiar de a descoperi o carte ilustrată, a fost dezvoltat de Megan Dowd Lambert, în colaborare cu Muzeul de Artă al Cărților Ilustrate Eric Carle.

COPERȚI VORBĂREȚE

Invitați copiii să descopere copertile cărții, adresându-le o serie de întrebări inspirate din strategii de gândire vizuală (Visual Thinking Strategies).

Ce se întâmplă în imagine?

01

Această întrebare atrage atenția copiilor către ilustrație și îi provoacă să se gândească la o poveste, la acțiune, în loc să rămână ascultători pasivi.

La început, le puteți pune și întrebări ajutătoare.

Ce anume din imagine vă face să spuneți asta?

02

Această întrebare îi ajută pe copiii să își justifice gândurile prin elemente ale suportului prezentat, ceea ce este foarte important în gândirea critică.

Ce altceva mai vedeți?

03

Această întrebare îi ajută pe copii să descopere detalii pe care nu le-au observat încă, și să le interpreteze împreună.

Adresați-le copiilor orice alte întrebări deschise, care îi ajută să facă predicții despre poveste, dar care în același timp îi fac să dezvolte abilități de gândire critică - de ce gândesc ceea ce gândesc.

CUM CITIM

ÎMPREUNĂ CU CEI MICI

Activități de educație vizuală

FORZAȚ

Forzațul este foaia dublă, de hârtie mai groasă, care face legătura dintre blocul de carte și coperti.

De cele mai multe ori, aceste pagini conțin elemente vizuale care sunt indicii suplimentare pentru poveste. Dacă există, le puteți pune copiilor aceleași întrebări ca cele de mai sus.

ELEMENTE DE TIPOGRAFIE

Dacă într-o carte se folosesc fonturi de diferite dimensiuni sau forme, de obicei acestea sunt un indiciu despre cum trebuie citit textul (cu voce șoptită sau tristă, cu exuberanță sau enervare etc). Atrageți copiilor atenția asupra lor, și citiți-le împreună cu tonul potrivit.

AFLĂ MAI MULTE AICI

<https://megandowlambert.com/>

ÎNTREBĂRI MARI PENTRU COPIII MICI

Întrebări pentru dezvoltarea optimă a literației

METODA RELAȚIA ÎNTREBARE - RĂSPUNS

Metoda RIR (relația întrebare - răspuns) este o strategie care sprijină copiii în înțelegerea textelor prin solicitarea de a răspunde/ formula ei înșiși diferite tipuri de întrebări (Raphael și Au, 2005).

Strategia presupune formularea a patru tipuri de întrebări:

01 CHIAR ACOLO

Aceste întrebări sunt de tipul celor pentru care răspunsurile se vor regăsi integral în textul lecturat, iar copiii vor trebui doar să localizeze răspunsurile. Pentru cei care întâmpină dificultăți în comprehensiune, chiar și aceste întrebări ușoare pot prezenta o provocare.

02 GÂNDEȘTE & CAUTĂ

Aceste tipuri de întrebări necesită combinarea informațiilor oferite în mai multe locuri în text pentru formularea răspunsului. Bazându-se în principal pe informațiile din text, copiii trebuie să conecteze două sau mai multe idei din text.

03 AUTORUL & TU

Aceste întrebări se bazează pe informații oferite în text, dar copiii trebuie să lege acele informații de experiența lor proprie. Deși răspunsurile nu apar în text, aceștia trebuie să citească textul pentru a putea răspunde la ele.

04 ÎN CAPUL TĂU

Aceste tipuri de întrebări de fapt nu necesită citirea/audierea textului, deoarece ar putea răspunde la ele și dacă nu ar fi luat la cunoștință conținutul textului. Pentru a răspunde, trebuie să facă apel la cunoștințele și experiențele lor de viață.

ACTIVITĂȚI CREATIVE

Câteva sugestii de activități gata de explorat

BĂIEȚELUL CARE SE PUTEA MUȘCA DE NAS

Brainstorming

Împreună cu copiii, găsiți și alte situații în care adulții tind să ignore următoarele drepturi ale copiilor:

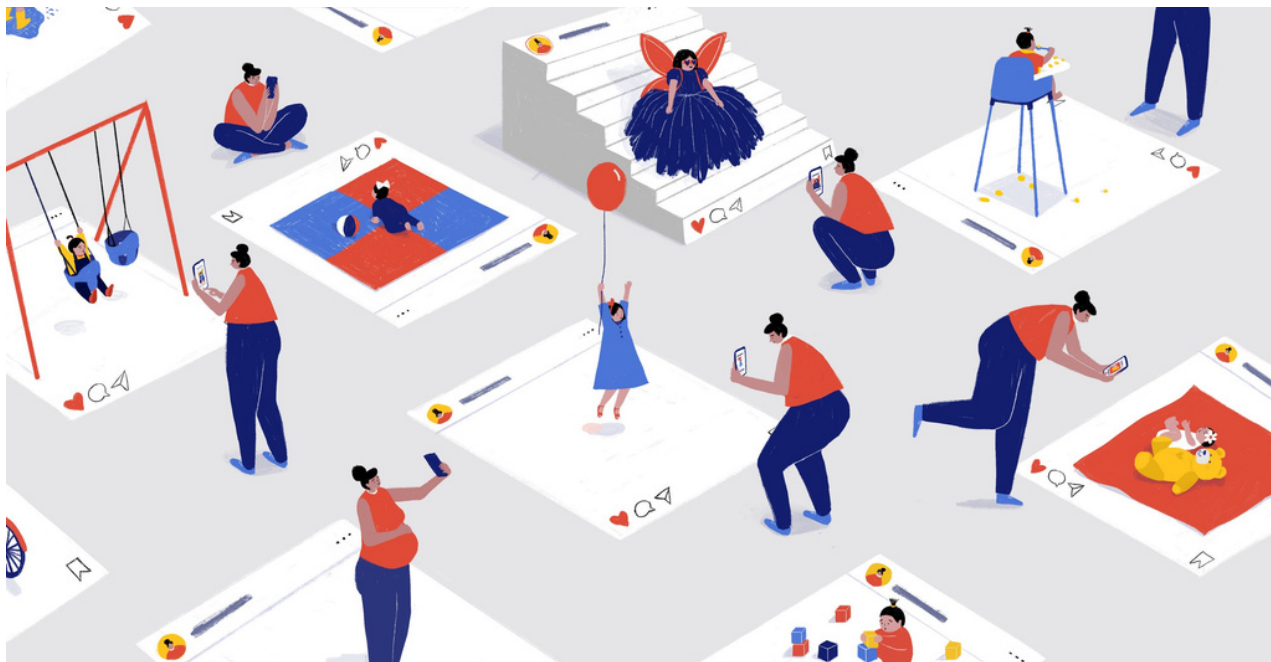
DC #12 Respectul arătat opiniilor copilului

DC #13 Libertatea de exprimare

DC #16 Protejarea vieții private

În grup, copiii creează apoi un poster - fie fizic, fie online - prin care cer adulților ca drepturile să le fie respectate, într-una dintre situațiile identificate.

Pentru posterele online, recomandăm varianta gratuită a site-ului Canva.

Ilustrație de Maya Ish-Shalom. *Sharenting* sau expunerea excesivă a copiilor de către părinți în mediul online.

**Această activitate este adaptată după o idee a participantelor la atelierul pedagogic.*

ACTIVITĂȚI CREATIVE

Câteva sugestii de activități gata de explorat

ULTIMA CĂLĂTORIE. DOCTORUL KORCZAK ȘI COPIII SĂI

Doctorul Korczak a apreciat ideile copiilor și a considerat că aceștia trebuie să aibă o voce. A înființat o republică la orfelinat, unde au fost aleși douăzeci de copii, membrii unui tribunal care caută întotdeauna adevărul. Instanța s-a ocupat de problemele și disputele de la orfelinat, evaluând situația în raport cu un cod de conduită pe care copiii l-au creat împreună.

Împreună cu copiii, identificați o problemă importantă pentru ei. În echipă de 2 sau 3, invitați-i apoi să scrie și să ilustreze cu un desen 3 sau 4 reguli care pot contribui la rezolvarea problemei.

ACTIVITĂȚI CREATIVE

Câteva sugestii de activități gata de explorat

ZIUA CÂND AU PLECAT CREIOANELE COLORATE

Scrisoarea creionului roz vă permite să abordați cu copiii stereotipurile de gen și DC #2 Interzicerea discriminării.

După ce recitiți scrisoarea, arătați-le copiilor această imagine și spuneți: Eu cred că băieților le plac doar obiectele albastre, iar fetelor doar obiectele roz. Voi ce credeți?

JeongMee Yoon, The pink and blue project

Ghidați reacțiile pentru a-i ajuta pe copii să își dea seama că rolurile de gen îi limitează: așa cum nu există o culoare doar pentru băieți și nici una doar pentru fete, la fel nu există activități sau sentimente rezervate doar fetelor sau băieților.

Propuneți-le apoi următorul joc: *Stereotip sau adevăr?*

Spuneți-le o serie de fraze despre fete și băieți. Dacă afirmația este un stereotip, copiii se ridică și strigă: Stereotip!

Exemple de fraze:

Fetelor le place să se joace cu păpușile.

Unele fete preferă rozul.

Băieții sunt mai buni la matematică. etc

ACTIVITĂȚI CREATIVE

Câteva sugestii de activități gata de explorat

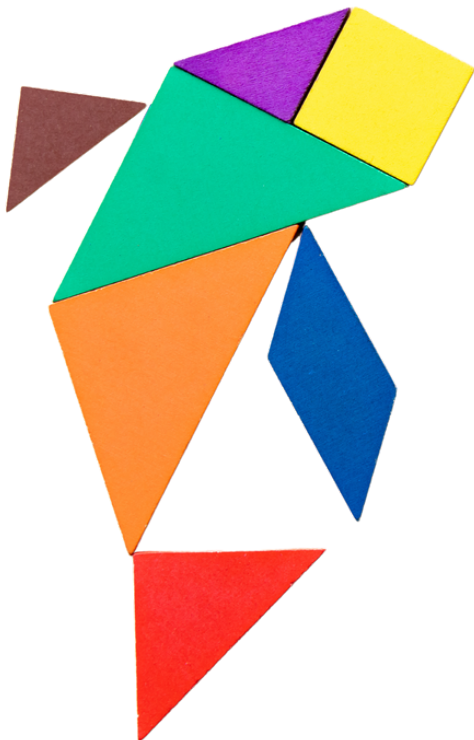
SWIMMY

Pentru a le arăta copiilor ce pot realiza împreună, dacă colaborează, și pentru a ilustra DC #15 Dreptul la întâlniri publice, pașnice, propuneți-le următoarea activitate de tip puzzle.

Pe o coală cât mai mare de hârtie desenați un pește. Împărțiți-l apoi în atâtea bucăți câți copii aveți în grup. Decupați apoi bucățile și distribuiți câte una fiecărui copil. După ce fiecare dintre ei o colorează/decorează după bunul plac, anunțați-i că trebuie să colaboreze pentru a crea un pește.

Puteți recrea peștele pe jos, pe un perete sau le puteți cere copiilor să ridice deasupra capului bucata lor de pește și să faceți o poză de sus.

**Această activitate a fost propusă în cadrul atelierului pedagogic de către participante.*

ACTIVITĂȚI CREATIVE

Câteva sugestii de activități gata de explorat

NANATA

Nanata este o carte cu personaje române, cu ajutorul căreia puteți aborda DC #30 Cultura, limba, religia minorităților.

Într-una dintre ilustrațiile cărții, o vedem pe Renata jucându-se cu o păpușă care este îmbrăcată în portul tradițional al romilor.

Invitați copiii să creeze păpușa Renatei. Puneți-le la dispoziție și materiale cu imprimeuri tradiționale române. Pot crea o păpușă în port tradițional sau pot inventa noi modele. Pentru inspirație, le puteți arăta câteva creații vestimentare Romani Design: <https://romani.hu/en/>

Pentru a crea păpușa, copiii pot urmări acești pași: <https://www.handmadecharlotte.com/diy-articulated-paper-dolls/>

Creații de Erika Varga
Romani Design

ACTIVITĂȚI CREATIVE

Câteva sugestii de activități gata de explorat

COPIII SE NASC PENTRU A FI FERICIȚI

Propuneți această activitate pentru a ajuta copiii să facă diferența între nevoi (și drepturile prin care acestea sunt respectate) și dorințe.

Creați un număr de carduri care să ilustreze nevoi și dorințe ale copiilor. Puteți crea propriile carduri, folosind versiunea gratuită a site-ului Canva sau le puteți folosi pe cele create de UNICEF (le găsiți [aici](#)).

Decupați cardurile și distribuiți un pachet pe grup (2 - 3 copii în fiecare grup). Invitați copiii să clasifice cardurile, în funcție de ceea ce reprezintă - o nevoie sau o dorință.

După ce copiii au clasificat corect cardurile, îi puteți invita să aleagă nevoile/drepturile care sunt cele mai importante pentru ei, în momentul respectiv.

ACTIVITĂȚI CREATIVE

Câteva sugestii de activități gata de explorat

GEORGE CEL CURIOS

Propuneți această activitate pentru a ajuta copiii exploreze încălcarea următoarelor drepturi:

DC # 9 Separarea de părinți

DC # 11 Protecția împotriva răpirii și sechestrării

DC # 40 Justiția pentru copii

DC # 41 Aplicarea legii celei mai bune pentru copil

După ce ați citit povestea, reveniți asupra ilustrațiilor de mai jos și întrebați-i pe copii dacă ceea ce i se întâmplă lui George li se pare drept sau nedrept.

Impărțiți-le mai multe drepturi ale copilului - printre care și cele de mai sus - și invitați-i să le aleagă pe cele care sunt încălcate în cazul lui George.

Invitați apoi copiii să creeze, în echipe de 2, un alt sfârșit pentru poveste - unul care să respecte cel puțin un drept care a fost încălcat.

Pentru a crea acest sfârșit, copiii pot desena, scrie, sau pot crea un dialog scurt pe care îl vor juca cu ajutorul unor marionete.

INSTRUMENTE

ONLINE

Câteva sugestii de instrumente online cu succes la copii

TOP 3 INSTRUMENTE ONLINE PENTRU ACTIVITĂȚI INTERACTIVE

NEARPOD

Este o platformă unde puteți crea prezentări și activități interactive. Este gratuită dacă aveți un grup de maxim 30 de copii.

<https://nearpod.com/>

KAHOOT!

Este o platformă care vă permite să creați jocuri de tip quiz, puzzle, adevărat sau fals, iar copiii pot juca în echipe.

Pentru câteva exemple, vedeți <https://www.cualtecvinte.com/ro/resurse>

PADLET

Este un fel de tablă interactivă, unde puteți adăuga conținut - imagini, video, text, audio. Foarte bună pentru brainstorming, pentru prezentarea unui teme sau design de poster.

MINIBIBLIOTECA POVESTI PENTRU DREPTURILE MELE

Drepturile copilului în cărțile proiectului

Iepurele a ascultat, de Cori Doerrfeld

DC #12 Respectul acordat opiniilor copilului

DC #13 Libertatea de exprimare

Mulțumesc, domnule profesor!, de Patricia Polacco

DC #23 Copiii cu dizabilități

Spune-mi Eli, de Dan Ungureanu

DC #20 Copiii fără familie

DC #23 Copiii cu dizabilități

DC #25 Verificarea periodică a copilului care nu crește cu părinți naturali

DC #26 Asistență socială și economică

Cercul, de Mihaela Coșescu & Oana Ispir

DC #9 Separarea de părinți

DC #10 Reunificarea familiei

Băiețelul care se putea mușca de nas, de Alex Moldovan & Irina Georgescu

DC #12 Respectul arătat opiniilor copilului

DC #13 Libertatea de exprimare

DC #16 Protejarea vieții private

Flon-Flon și Musette, de Elzbieta

DC #38 Protecția în război și conflicte armate

Lupul cel Mare și Lupul cel Mic, de Nadine Brun-Cosme & Olivier Tallec

DC #3 Interesul superior al copilului

Plimbarea domnului Pleașcă, de John Burningham

DC #4 Punerea în practică a drepturilor copilului (și a responsabilităților)

Ultima călătorie. Doctorul Korczak și copiii săi, de Irène Cohen-Janca Maurizio & A.C. Quarello

DC #3 Interesul superior al copilului

DC #12 Respectul arătat opiniilor copilului

DC #38 Protecția în război și conflicte armate

MINIBIBLIOTECA POVESTI PENTRU DREPTURILE MELE

Drepturile copilului în cărțile proiectului

Tăurașul Ferdinand, de Munro Leaf

DC #12 Respectul acordat opiniilor copilului

DC #13 Libertatea de exprimare

DC #14 Libertatea de gândire, de conștiință și de religie

Swimmy, de Leo Lionni

DC #15 Dreptul la întâlniri publice, pașnice

George cel curios, de Margeret & H.A. Rey

DC # 9 Separarea de părinți

DC # 11 Protecția împotriva răpirii și sechestrării

DC # 40 Justiția pentru copii

DC # 41 Aplicarea legii celei mai bune pentru copil

Cu toții au văzut o pisică, de Brendan Wenzel

DC #12 Respectul acordat opiniilor copilului

DC #13 Libertatea de exprimare

Copiii se nasc pentru a fi fericiți, de Vanna Cercenà Gloria Francella

DC #42 Toată lumea trebuie să cunoască drepturile copilului

Nanata, de Florin Bică & Anca Smărăndache

DC # 7 Nume și cetățenie

DC #30 Cultura, limba, religia minorităților

Ziua când au plecat creioanele colorate, de Drew Daywalt & Oliver Jeffers

DC #2 Interzicerea discriminării

DC #12 Respectul arătat opiniilor copilului

DC #13 Libertatea de exprimare

DC #15 Dreptul la întâlniri publice, pașnice

DC #32 Protecție împotriva muncii în exces

